Valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Kuntaliitto kuuleminen 3.10.2025 klo 9.00

Teema: Varhaiskasvatus sekä esi- ja perusopetus

Jarkko Lahtinen
Kuntaliitto

Hallituskauden keskeisiä tavoitteita mm.

- Suomalaisten oppimistulokset ja koulutustaso nousevat
- **”Perusasiat kuntoon”** - perustaitojen osaaminen vahvistuu ja jokainen saavuttaa peruskoulusta riittävät perustaidot
- **Siirrytään vakaaseen perusrahoitukseen**
- Oppilaille ja opettajille työrauhaa
- Vieraskieliset lasten määrän kasvu on huomioitava osana varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kehittämistä.
- Hallitus kohdentaa n. 200 miljoonaa euroa perusopetuksen vahvistamista koskeviin toimiin osana VM:n ja OKM:n hallinnoimia valtionapuja.



KUNTALIITTO

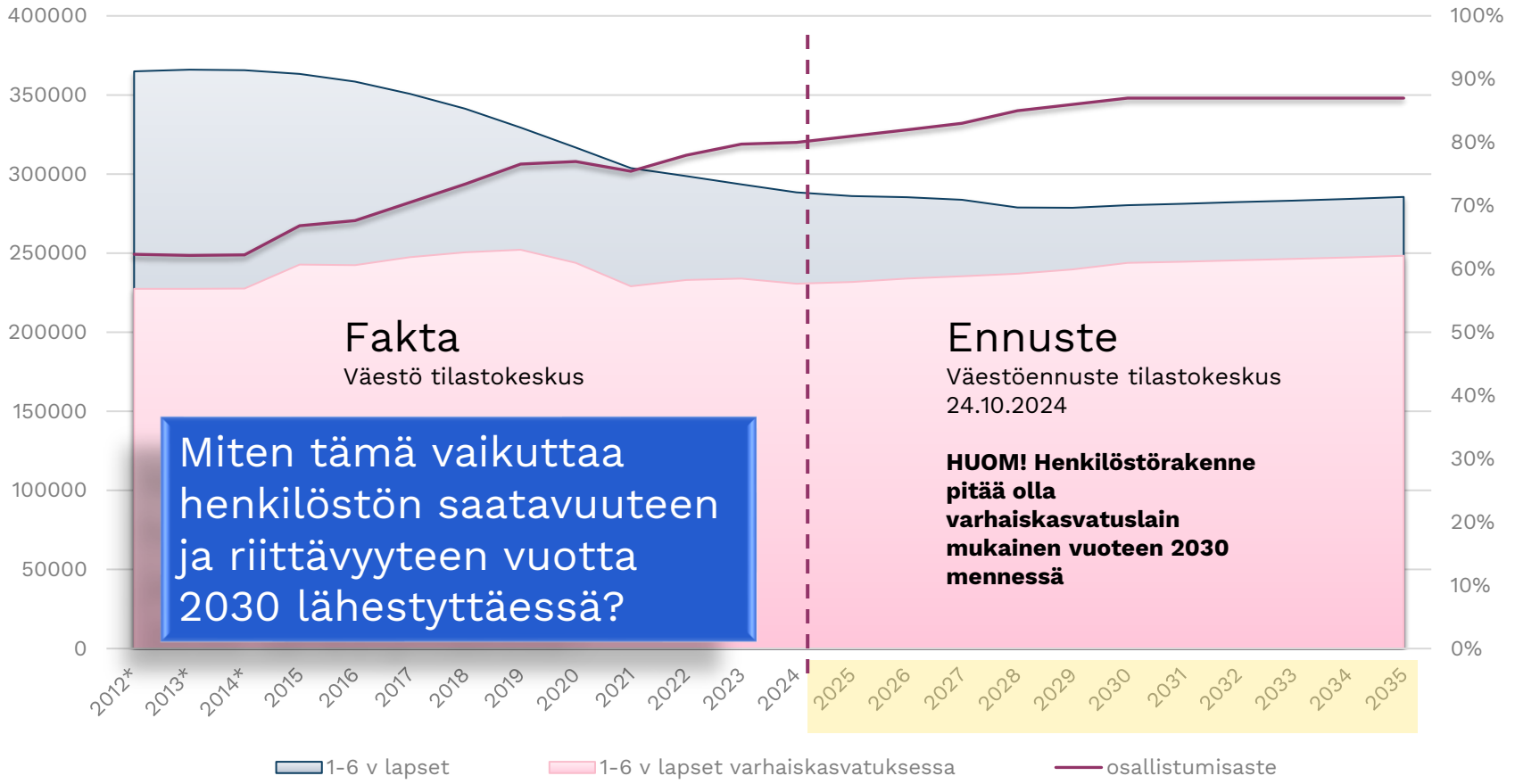


Miksi sivistyksestä ja koulutuksesta pitää olla huolissaan?

- **Varhaiskasvatus ja koulutus muodostavat kuntien palveluista ja budjetista lähes 70 prosenttia**
- Väestönmuutos haastaa – esimerkiksi **peruskoululaisten määrä laskee vuoteen 2030-mennessä n. 65 000 oppilaalla**
- Perustuslain mukaan jokaisella tulee olla oikeus laadukkaaseen koulutukseen asuinpaikasta riippumatta. **Koulutus, sivistys ja osaaminen ovat koko kansankunnan menestymisen perusta**.
- Esimerkiksi heikentyneet PISA-tulokset näyttävät, että koulutustaso ja oppimistulokset ovat lähteneet lasku-uralle.
- Siksi **ratkaisuja on lähdettävä etsimään nyt laajalla rintamalla.**

KUNTALIITTO | Kommun-förbundet

Jos varhaiskasvatukseen osallistuminen edelleen kasvaa?



* Palveluseteli mukana lapsimäärissä vasta 2015 alkaen

Lapsia varhaiskasvatuksessa:
2019: 252 117 (76,6 %)
2022: 232 926 (77,2 %) Korona
2024: 234 249 (81 %)
2027: 235 415 (84 %)
2030: 243 796 (87 %, n. +1 %/vuosi)
2035: 248 347

Vuonna 2030 voi olla noin 10 000 lasta enemmän kuin 2023 osallistumisasteen (%) noustessa

Lapsimäärän kasvu kohdentunee isompiin kaupunkeihin ja kuntakeskuksiin

Lapsimäärät: Tilastokeskus ja sotkanet 2020 saakka ja Vipunen 2021 alkaen

KUNTALIITTO

Varhaiskasvatus ja esiopetus

- On hienoa, että valtion talousarvioon on lisätty 6 miljoonaa euroa varhaiskasvatuksen täydennyskoulutusmallin valtionavustuksiin
- On todennäköistä, että varhaiskasvatuksen järjestämiskustannukset jatkavat edelleen kasvuaan ikäluokkien pienentymisestä huolimatta ja kunnan rahoitusosuus peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistuvien toimien myötä edelleen kasvaa
- Hallituksen esitys valtion vuoden 2026 talousarvioksi ei kohdenna erityisiä kehittämistoimia esiopetukselle.
- Oppimisen tuen uudistus vaikuttaa myös esiopetuksen järjestämiseen.
  - Näkemyksemme mukaan vaikuttaa vahvasti siltä, että rahoitus ei ole riittävä.
  - Huomautamme lisäksi että hallitus on antanut esityksen perusopetuslain muuttamisesta (HE 103/2025). Lakiesityksessä ehdotetaan esiopetukseen uutta ryhmäkokosääntelyä (perusopetuslaki 20 g §). **Emme pidä muutoksia teknisinä, vaan opetuksen järjestäjille kustannuksia aiheuttavana uutena ryhmäkokosäännöksenä**.

Perusopetus

- Perusopetukseen on kohdistettu useita tehtävämuutoksia, joilla on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia
- Hallituksen esityksessä valtion vuoden 2026 talousarvioksi on huomioitu kuntien velvoitteiden lisääntymisen taloudelliset vaikutukset odotetulla tavalla
  - Kysymme: **onko valtion toimesta kohdennettu perusopetukseen vahvistamiseen taloudellisia panostuksia luvatulla tavalla**.
  - Kevään kehysriihessä päätetty 75 miljoonan euron leikkaus peruspalveluiden valtionosuuteen on isku myös perusopetukselle.
  - On ongelmallista että toisaalta rahoitusta lisätään, mutta samalla myös vähennetään ilman, että velvoitteet vähenisivät samassa suhteessa.
  - Olemme huolissamme siitä, että rahoitusleikkaukset heikentävät mahdollisuuksia panostaa opetuksen laatuun.
- Varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen tasa-arvorahoituksen osalta on tärkeää, että määrärahat turvataan koko avustuskauden ajaksi
  - kunnat ovat suunnitelleet toimintojaan ja henkilöstötarpeitaan avustuspäätöksien mukaisesti

Lapsimäärän muutoksen seuranta ja ennakointi on kuntatalouden kovinta ydintä

Kunnan taloutta ei voi hoitaa vastuullisesti periaatteella ”lapsilta ei leikata”, koska kunnan menoista 60 % on perusopetusta ja varhaiskasvatusta.

Toimintakulujen kehitys on suhteutettava lapsimäärän kehitykseen. Lapsi- ja oppilaskohtainen kustannus seurannan ytimeen!

Talousarvioesityksessä vuodelle 2026 oppimisen tuki sekä vuosiviikkotuntien lisäykset kasvattavat laskennallisia kustannuksia ja valtionosuuksia n. 65 M€:lla.
Kehysriihipäätöksen mukaisesti samalle momentille kohdennetaan 75 M€ peruspalvelujen valtionosuusleikkaus

Rahoitus tältä osin 10 M€ pakkasella....

Kiitos.

Jarkko Lahtinen
050 3614526
jarkko.lahtinen@kuntaliitto.fi

CC BY

www.kuntaliitto.fi